

В Ножарево стигнахме вечерта. Поставиха ни в едно помещение като за кинематограф. След един ден престой разпределиха ни по обекти. Аз попаднах с другари в Заград. Поместиха ни в една плевня, над яхър, в който имаше 15–20 говеда и толкова коча. Спахме на дъските. Бяхме над 120 души. Само вратите, входните, даваха осветление. Там престоях десетина дни. Групата, в която се числях, бе от около 20 души младежи, интелигентни и добри младежи. Там отредиха работа да жънат. И аз ходих с тях два дни на близо един километър. Не жънех, но подавах ръкойки. Не можех да ходя. Дадоха ми служба помагач на готвача. След десетина дни намериха навярно, че съм на лека работа, преместиха ме в свиневъдното отделение. Там службата ми бе да бъда дневален и надзиравам десеттях майки на 81 свинчета, от един ден до един месец, да не би да смачкат някое. С пасенето на свине – 240, с прочистването на кочините и храненето на свинете се занимаваха моят началник Дими Димитров, адвокат от Павликени, и Мутев, студент от Севлиево, и доведеният свещеник Стефан от Св. Врач. Мене ме освободиха от тия дела...

Защо бях изпратен на лагер, не зная. Дали това изпитание бе последно – кой знае? Все таки на 78-годишна възраст бях изпратен в трудово общежитие. Много интересно ще бъде описанието на „едномесечното ми странстване“. Сега вече няма що да пиша. Преместих се от 1 септември в нова квартира, неудобна, но по-удобна от Заград. Тъжен край на една петдесетгодишна политическа дейност. Дали ще има още нещо да се пише? 10 октомври 1949 г.“

3.2. Свидетелство на Тодор Бурилков за интернирането на семейството му¹⁴⁹

Докато съм жив няма да забравя деня 28 август 1948 г., в който пристигна милиционер при входа на дома ни, на третия етаж, в кооперацията на улица „Раковски“ № 120. Майка ми прие съобщението за явяване в поделението на ДС, намиращо се в голямата сграда на площада между БНБ и Двореца (понастоящем там е Държавна агенция архиви). Баща ми работеше като заместник-директор на химическите заводи в Костинброд, а сестра ми Роза бе завършила IV гимназиален клас.

¹⁴⁹ Свидетелството е предоставено специално за настоящата книга от инженер-геодист Тодор Бурилков от София, син на Жельо Бурилков и внук на Тодор Димов Бурилков.

Баща ми тръгна с личните документи на семейството, а аз обезпокоен тръгнах след него, но не заедно. Останах да чакам в Градската градина. След излизането му от сградата се успокоих, че не е задържан, и тръгнахме заедно към къщи, където той отпаднал и развълнуван ни съобщи, че трябва да освободим жилището в срок от два дни, без право на избор на място на заселване. Отказали му да заминем в Горна Оряховица в родната къща на майка ми. Баща ми попитал, какви са причините за това, но му отговорили грубо: „А ти на светец ли се правиш?“ Този заплашителен отговор ми е направил силно впечатление, и досега съм го запомнил. Всички в къщи бяхме стъписани, а баща ми безпомощен. В крайна сметка успяхме да опразним големия петстаен апартамент, прехвърляйки всички мебели по роднини и близки.

В Плевен нямахме роднини и познати, а жилищната криза бе голяма. Успяхме да намерим квартира – малка кухня, пристройка към къщата на Иван Цингаров на ул. „Сан Стефано“ № 7. В къщата бе настанено офицерско семейство с две деца, а в друга малка постройка бе настанено изселеното семейство на текстилния бояджия Дилан Сеченски. Въпреки мизерните условия бяхме доволни, че успяхме да намерим покрив над главите си. На сестра ми Роза отказаха да я запишат в гимназията в Плевен, тъй като е изселена и едва след намесата на влиятелен местен човек, бе записана. Наложих се за да може да следва да бъде осиновена от леля ми Станка Цекова, приемайки нейното собствено и фамилно име. Аз продължих следването си под постоянния страх от изключване, и слава богу, не бях изключен, но по-късно разбрах, че съм бил набелязан, но съм защитаван от мой колега политзатворник и професор-партиец.

През 1955 г. родителите ми се завърнаха в София по здравословни причини, аз бях изпратен като трудовак в казармата и едва през 1963 г., петнадесет години по-късно, ми бе възстановено софийското жителство.